

NOTAT

25. april 2017

EU'S SOCIALE SØJLE – END- NU ET DANSK FORBEHOLD?

Kontakt:

**Forskningschef,
Catharina Sørensen
+45 21 54 88 21
cas@thinkeuropa.dk**

**Jurist,
Nadja Schou Lauridsen
+45 21 54 87 97
nsl@thinkeuropa.dk**

RESUME Skal EU være mere socialt for borgernes skyld? Det mener Europa-Kommissionen, der den 26. april følger op på Hvidbogen om Europas Fremtid med et udspil til en social dimension. Udspillet ventes at inkludere en såkaldt social søjle med principper om lige muligheder, retfærdige arbejdsvilkår og bedre social beskyttelse, samt en lovgivningspakke om forhold som arbejds- og familielivsbalance. Det er kontroversielt allerede inden lanceringen, da Kommissionen i manges øjne bevæger sig i en gråzone, hvor den egentlig ikke har traktatmæssig hjemmel til at handle.

Indtil videre har reaktionen fra den danske regering, Folketinget og arbejdsmarkedets parter været forbeholden. Det er afgørende for opbakningen, at EU ikke tiltager sig mere kompetence, og at den danske model beskyttes. Omvendt er Sverige, som Danmark ofte sammenligner sig med på det sociale velfærdsområde, et af de lande, der skubber mest på for, at EU bliver mere socialt.

Danmark vil være omfattet af eventuelt kommende lovgivning på det sociale område. Derfor frembringer Kommissionens april-udspil bekymrede reaktioner fra flere danske aktører, og det sætter politikere og embedsmænd på arbejde for at forsvare den danske model. Det vil bringe Danmark i en atypisk alliance med en række primært øst- og centraleuropæiske lande, der også er imod Kommissionens udspil, men af helt andre årsager (læs: modvilje over for højere krav til social beskyttelse, der kan forringe deres arbejderes konkurrencevilkår).

Danmarks position i forhold til den kommende sociale søjle er noget anderledes. Her kan ikke-euro lande nemlig selv vælge, om de vil være en del af initiativet. Det stiller Danmark over for et alvorligt dilemma. På den ene side vil den danske regering formentlig ønske at sende et kraftigt signal om, at EU bør holde sig fra socialområdet. Dermed kunne Danmark vælge at stå uden for samarbejdet og få en slags ekstra forbehold. Men på den anden side risikerer et ekstra dansk forbehold på et nyt EU-område at sende et signal om, at Danmark er på vej længere væk fra EU's kerne på et tidspunkt, hvor EU-toget baner vej for et samarbejde i flere hastigheder og en mere formel inddeling i kerne og periferi.

Den sociale søjle vil formentlig primært rumme hensigtserklæringer og næppe tiltag, der truer den danske model. Tværtimod vil en række ting i Kommissionens forslag formodentlig kunne samle opbakning i Danmark, såsom udbredelsen af flexicurity, ligestilling og fokus på digital økonomi.

HOVEDKONKLUSIONER:

- Kommissionen vil give EU en stærkere social dimension. Den er på vej med nyt udspil til en social EU-søjle, der skal supplere arbejdsmarkeds- og velfærdssystemer i eurolandene, og Kommissionen vil samtidig præsentere en større lovgivningspakke.
- I Danmark er der en kritisk tilgang til Kommissionens forslag. Det ønskes ikke, at EU får større kompetence på socialområdet, nærhedsprincippet skal overholdes og den danske model beskyttes.
- Den sociale søjle vil være rettet mod eurolandene, men andre kan vælge at deltage. Danmarks beslutning vil formentlig komme an på den endelige udformning af søjlen. Valget er næppe helt så ligetil, som regeringens foreløbige modvilje mod en socialunion giver anledning til at tro.
- Det politiske tilvalg af endnu et dansk forbehold rummer en risiko og en tabt mulighed. Risikoen er, at Danmark kobles fra udviklingen på et tidspunkt, hvor blandt andre Tyskland presser på for at få dannet et kerne-Europa. Og det kan ende som en tabt mulighed, fordi udspillet kan sikre højere standarder på socialområdet i lande, hvor der i dag er så lave standarder, at det giver landenes arbejdstagere en konkurrencefordel.
- Den danske modstand går på, at det er nationalstaten og ikke EU, der skal sætte rammerne, men Kommissionens udspil kan sikre opadgående social konvergens i lande med et lavt socialt beskyttelsesniveau – hvilket burde være i dansk interesse.
- Overraskende nok er situationen helt anderledes i Sverige, som er fortalende for øget social integration. Den svenske socialdemokratiske regering forventer, at et mere socialt EU vil få befolkningen til at bakke op omkring EU i en tid, hvor globalisering har gjort flere lønmodtagerne mere udsatte.
- Reaktionerne på Kommissionens forslag ser ud til at følge det klassiske højre-venstre skel, hvor venstrefløjen og arbejdstagerorganisationerne er mere positive end højrefløjen og arbejdsgiverorganisationerne.

Den 26. april følger Kommissionen op på Hvidbogen om Europas Fremtid og fremlægger sit udspil til at udvikle EU's sociale søjle. Denne søjle skal understøtte og supplere de eksisterende arbejdsmarkeds- og velfærdssystemer i eurolandene. Søjlen er rettet mod de 19 eurolande, men andre medlemslande, som Danmark, kan vælge at deltage.

Konkret har Kommissionen lagt op til en social søjle med tre overskrifter, der umiddelbart må lyde tillokkende for ethvert moderne arbejdsmarked: 1) lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet, 2) retfærdige arbejdsvilkår, samt 3) passende og bæredygtig social beskyttelse.¹ Forventningen er, at søjlen vil blive præsenteret som en række principper – et slags socialt charter – der ikke omsættes til hård jura lige med det samme.²

Sammen med forslaget til den sociale søjle præsenteres en lovgivningspakke, der efter alt at dømme får betydning for alle EU-lande. Det forventes, at pakken indeholder et udspil til lovforslag vedrørende arbejds- og familielivsbalance, forældreorlov, en meddelelse vedrørende fortolkningen af det omstridte arbejdstidsdirektiv og to konsultationer af arbejdsmarkedets parter vedrørende ansættelsesbevisdirektivet og samtidig er ønsket, at den nye internetbaserede platformsøkonomi også kan blive omfattet af de nationale velfærdssystemer.³

Mens alt dette umiddelbart kan lyde som vigtige og fornuftige initiativer, er der store udfordringer før, at EU reelt kan udvikle sig hen imod det nogle har betegnet som en social union. Der er ikke den store appetit på for at lave omfattende sociale transferinger eller opbygge .eks. et dagpengesystem på tværs af landegrænserne. Der er tale om meget mere afgrænsede initiativer, hvor man etablerer nogle grundprincipper, sikrer gensidig anerkendelse og kommer med anbefalinger til medlemslandene. EU mangler traktatmæssig kompetence på området, og dernæst er det politiske klima på området også meget følsomt. De umiddelbare reaktioner på Kommissionens forslag følger det klassiske højre-venstre skel, hvor venstrefløjten og arbejdstagerorganisationerne er mere positive end højrefløjten og arbejdsgiverorganisationerne. Men forslaget viser

¹ Igangsættelse af en offentlig høring om den europæiske søjle for sociale rettigheder”, Kommissionen, 2016, KOM(2016) 127 endelig.

² EU to unveil plans for workplace protection, Financial Times, 2017, <https://www.ft.com/content/3dd986ce-2779-11e7-8995-c35d0a61e61a>

³ EU to unveil plans for workplace protection, Financial Times, 2017, <https://www.ft.com/content/3dd986ce-2779-11e7-8995-c35d0a61e61a>, og 5 things to look out for in the Commission's proposal on the European Pillar of Social Rights, Medium/ETUI, 2017, https://medium.com/@ETUI_org/5-things-to-look-out-for-in-the-commissions-proposal-on-the-european-pillar-of-social-rights-68d2ed047b28.

også en øst/vest-dimension, hvor særligt østlandene ikke ønsker for høje standarder, da det kan gå ud over konkurrenceevnen. Omvendt er de sydeuropæiske lande varme fortalere for et mere socialt Europa. Som dette notat viser, adskiller Danmark sig fra dette mønster. I Danmark mødes Kommissionens udspil med stærke reservationer, men modstanden går ikke på, om områderne er vigtige prioriteter, men på at det er nationalstaten, og ikke EU, der skal sætte rammerne.

I det følgende kigger vi nærmere på de politiske udfordringer for Kommissionens sociale udspil og EU's handlemuligheder i forhold til socialpolitikken. Dernæst ser vi nærmere på Danmarks situation og giver forsigtige bud på tre områder, hvor danskerne rent faktisk kan ventes at støtte social integration i Europa. Afslutningsvist kigger vi på den dagsorden, som den sociale søjle skriver sig ind i.

Danmark: The odd one out?

Ifølge det fremtrædende nyhedsmedie *Politico* vil udviklingen af EU's sociale dimension blive modtaget med kyshånd i lande som Sverige, Italien og Malta og med stærk skepsis i lande som Ungarn, Polen og Danmark.⁴

Det er ingen overraskelse, at Danmark ikke ønsker en social union med EU-indflydelse på løn, arbejdsmarkedsforhold og velfærdsordninger. Det er der bred modstand mod på Christiansborg samt blandt arbejdsmarkedets parter og danskerne. En egentlig europæisk socialpolitik er desuden uden for EU's traktatfastlagte kompetence.

Men hvordan kan det være, at Danmark på dette område placeres i den modsatte grøft end Sverige? Danmark og Sverige er to af de lande i EU, der mest umiddelbart kan sammenlignes ift. deres nationale sociale niveau. Få vil formentlig tænke, at danske interesser inden for socialpolitikken ligger tættere på Ungarns og Polens interesser end Sveriges. Og ser man på faktorer som skatteniveau, offentligt udgiftsniveau, sociale ydelser og social omfordeling minder Danmark og Sverige da også om hinanden – ja, mange taler ligefrem om en særlig skandinavisk velfærdsmodel.

Tager man danske og svenske tilgange til EU med i betragtning, kommer *Politico's* klassificering dog ikke som en overraskelse. Der har nemlig igennem en lang årrække været en markant forskel på danskeres og svenskeres ønsker til EU-samarbejdet. Den socialdemokratiske regering i Sverige under ledelse af

⁴ Juncker seeks to cement social pillar in Rome, *Politico*, 2017, <http://www.politico.eu/article/jean-claude-juncker-social-pillar-eu-identity-commission-welfare-policy/>.

Stefan Löfven mener, at det er vigtigt, at EU får en stærkere social dimension, mens den borgerlige danske regering er af den klare opfattelse, at EU ikke skal udvikles til en social union. Det afspejler også visse holdningsforskelle i befolkningen. Mens danskerne primært ser EU som et økonomisk samarbejde, er der i den svenske befolkning et udtalt ønske om, at EU også skal spille en stærkere social rolle så længe dette kan ske med respekt for medlemslandenes nationale modeller. Det har ført til svensk kritik af, at den nuværende EU-indsats over for f.eks. fattigdom, arbejdsløshed, ulighed og diskrimination er for uambitiøs.

I følge en større Future of Europe meningsmåling foretaget af Eurobarometer i efteråret 2016 mener 47 pct. af svenskerne at den sociale ulighed er en af EU's tre største udfordringer, og denne opfattelse deles af 39 pct. af danskerne.⁵ Svenskerne ligger her markant over EU-gennemsnittet, mens danskernes holdning stort set svarer til EU-gennemsnittet. Selvom der i Sverige også er politisk opmærksomhed på vigtigheden af at beskytte det, der kaldes den 'svenske model', er der dog ingen fælles nordisk front ift, om EU bør udvikle sit sociale engagement. Samtidig har Sverige pt. en socialdemokratisk regering, der nok bidrager til at tegne et billede af Sverige som en mere ivrig fortaler for et socialt Europa end en svensk borgerlig regering ville have gjort. Der er på socialområdet et udtalt rødt/blåt skel, der i det svenske tilfælde ser ud til at tage forrang for andre skillelinjer, som f.eks. den der går mere/mindre EU.

Noget tyder på, at kommissionsformand Jean-Claude Juncker tror, at et flertal af europæerne deler den svenske tilgang til Europas sociale rolle. Han har sagt, at hvis EU ikke gør en særlig indsats for at vise lønmodtagerne, at deres behov tilgodeses, vil den bredere opbakning til EU forsvinde. Brexit har sat skub på planlægningen, for Storbritannien har længe været socialunionens argeste – eller i hvert fald største – modstander.

Ambitionsniveauet er højt, men realiteten en anden

Den gamle britiske stopklods er på vej væk, men der er stadig visse grænser for, hvor høje ambitionerne i Kommissionens udspil kan være. Junckers ønsker, at alle EU-lande kvalificerer sig til en *social triple A-rating*. Det er mange medlemslande pt. langt fra. Men selv om Kommissionens og en række medlemslandes ambitionsniveau er højt, er det begrænset, hvad EU rent faktisk kan gøre på socialområdet. Umiddelbart er der derfor ikke grund til at forvente, at resultatet af onsdagens udspil bliver lige så ambitiøst, som skåltalerne lægger op til.

⁵ Eurobarometer, Special Eurobarometer 451, oktober 2016

EU's udfoldelsesmuligheder er begrænset af det kompetencetildelingsprincip, samarbejdet bygger på. Det går ud på, at EU kun kan handle inden for de grænser, som medlemslandene selv har fastlagt i traktaterne. Det er afgørende i forhold til EU's ageren på det sociale område. Social-, velfærds- og beskæftigelsesområdet falder nemlig i vid udstrækning under national, og ikke EU, kompetence. På mange områder kan der derfor alene ske erfaringsudveksling.

Selv på de områder inden for socialpolitikken, såsom arbejdsmiljø, ligestilling og ligebehandling og arbejdstageres sociale sikring og beskyttelse, hvor EU har kompetence, er EU's handlemuligheder begrænsede.⁶ Der kan kun vedtages minimumsregler, der supplerer og støtter medlemslandene egen lovgivning. De regler, der vedtages, må ikke anfægte medlemslandenes mulighed for at fastlægge de grundlæggende principper i deres sociale sikringsordninger og må ikke i væsentligt omfang berøre den økonomiske balance i disse ordninger. På de mest følsomme områder, såsom social sikring og beskyttelse, kræves der endvidere enstemmighed blandt medlemslandene – og det vil formentlig generelt være svært at opnå i det nuværende politiske klima. Alle udspil skal også overholde nærhedsprincippet om, at beslutningerne skal træffes så tæt på borgerne som muligt. Kommissionen vil derfor skulle overbevise landene om, at det er bedre at gennemføre eventuelle lovgivningsforslag på EU-plan end på nationalt eller regionalt plan.

Selvom kompetencen til harmonisering er begrænset, er der områder, hvor EU både har benyttet og fortsat lægger op til at anvende harmoniseringskompetencen. Det gælder bl.a. indenfor arbejdsmiljø, ligestilling og beskyttelse af tidsbegrænsede ansatte. Kommissionen forventes at komme med et lovgivningsinitiativ vedrørende arbejds- og familielivsbalance, en meddelelse vedrørende fortolkningen af det omstridte arbejdstidsdirektiv og to konsultationer af arbejdsmarkedets parter vedrørende ansættelsesbevisdirektivet og et forsøg på, at give de mange nye freelancere i internetstidsalerens nye platformsøkonomi en bedre sikring i de nationale velfærdssystemer. Efter alt at dømmе alene blive lagt op til blødere koordineringsværktøjer som anbefalinger og fælles principper i forbindelse med den sociale søjle.

Kommissionens udspil

Overordnet set ønsker Kommissionen med det nye refleksionspapir og udspil at fokusere på områder, hvor EU kan give merværdi til den langsigtede udvikling af socialpolitikken i de medlemslande, hvor beskyttelsesniveauet er relativt lavt. Socialpolitikken er et af de områder, hvor der er størst forskel mellem EU-

⁶ Traktaten for den Europæiske Unions Funktionsmøde art. 153.

landene, og det er netop af bekymring for, at EU kræver sociale opjusteringer, der kan forværre konkurrenceevnen, at lande som Ungarn og Polen har stillet sig skeptiske over for Kommissionens udspil. Omvendt skal den svenske socialdemokratiske regerings opbakning til en stærkere social EU-profil ses i lyset af, at man netop håber, at EU dermed vil blive bedre i stand til at beskytte den svenske model. Oven på arrene efter EU-domstolens Laval-dom fra 2007 er håbet, at hensynet til Sveriges arbejdsmarkedsmodel, og herunder fagforeningers ret til blokade, kan blive bedre tilgodeset.⁷

Konkret har Kommissionen lagt op til en social søjle med tre overskrifter, der umiddelbart må lyde tillokkende for ethvert moderne arbejdsmarked: 1) lige muligheder og adgang til arbejdsmarkedet, 2) retfærdige arbejdsvilkår, samt 3) passende og bæredygtig social beskyttelse.

Det store stridspunkt i forhold til Danmark er da heller ikke, om disse principper er ønskværdige, men om hvilket niveau der skal være med til at sikre dem. I Danmark foretrækkes det eksempelvis, at regulering af arbejdsvilkår sker via overenskomster aftalt mellem arbejdsmarkedets parter og ikke centralt på Christiansborg eller for den sags skyld i EU. Det udelukker dog ikke, at det på andre områder godt kan være i danske interesse med regulering – eller i hvert faldet en form for koordinering.

Her vil danskerne bakke op

Respekten for den nationale kompetence og nærhedsprincippet er helt afgørende for, om der fra dansk side kan bakkes op om EU's nye sociale udspil. Ligeledes er det afgørende, at den danske model respekteres, i form af at reguleringen af løn- og ansættelsesvilkår fortsat er noget, der sker mellem arbejdsmarkedets parter og ikke gennem lovgivning. Den danske model er unik i EU, og derfor er det helt på sin plads, at såvel regering som Folketing og arbejdsmarkedets parter er på mærkerne, når Kommissionen planer udrulles.

Men selv set med forbeholdne danske briller kan en række tiltag i Kommissionens udspil rent vise sig at spille godt overens med danske interesser.

- **Flexicurity for alle.** Med inspiration fra netop Danmark ventes Kommissionen at genoplive flexicurity-strategien fra 2007. Flexicurity-begrebet, der har sin oprindelse i Danmark og Holland, går ud på, at arbejdsmarkedet indrettes med fleksible hyrings- og fyringsregler kombineret med et

⁷ Göran von Sydow (2016): "Social Europe, but how? A view from Sweden". Policy brief, Clingendael, Netherlands Institute of International Relations. Tilgængeligt her: <https://www.clingendael.nl/publication/social-europe-how-view-sweden> (accessed 25 April 2017).

godt socialt sikkerhedsnet og en aktiv arbejdsmarkedspolitik. Ideen er at sikre fleksibilitet for arbejdsgivere, sikkerhedsnet for arbejdstagere og gode muligheder såvel for at arbejdsløse nemt finder job som at jobhuller hurtigt udfyldes.

Ifølge Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har flexicurity været en væsentlig årsag til, at Danmark er europamester i at få arbejdsløse i job hurtigt.⁸ I gennemsnit er 1/3 i job kvartalet efter, at arbejdsløsheden indtraf, og Danmark har med en andel på 19 pct. langtidsledige af alle ledige, den laveste andel i EU, hvor gennemsnittet er markant højere, nemlig på knap 50 pct.⁹ Mange af de lande, der kæmper med høj langtidsledighed, er lande, hvor arbejdsmarkedet ikke er særligt fleksibelt.

Fra dansk side vil der formentlig være generel opbakning til, at flexicurity-modellen bruges som rettesnor for EU's anbefalinger på det sociale område. Som et af medlemslandene med den bredeste sociale sikring kan det gavne Danmark, gennem mere lige handelsvilkår, hvis der med Kommissionens udspil kommer incitament benchmarks med sociale reformmålsætninger, der kan skabe opadgående konvergens i hele EU.

- **Ligestilling.** Ligestilling mellem kønnene har været en del af EU's politik siden Rom-traktaten, der i år fyldte 60 år. Men kvinder er fortsat underrepræsenteret på arbejdsmarkedet, overrepræsenteret inden for deltidsarbejdet og har generelt en lavere timeløn end mænd. De nyeste tal på området viser, at kvinders beskæftigelsesgrad i EU i 3. kvartal af 2016 var på 65,5 pct.¹⁰ Til trods for at det er det højeste niveau nogensinde, er det stadig 12 pct. point lavere end mændenes beskæftigelsesgrad og næsten 10 pct. point fra EU's 2020-mål på 75 pct.¹¹

Studier viser ellers, at ligestilling er god økonomi. Det Europæiske Institut i Kønligestilling (EIGE) har undersøgelser, der peger på, at større kønligestilling kan føre til en stigning i antallet af jobs samt en højere beskæfti-

⁸ Andelen af langtidsledige i Danmark er den laveste i EU, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2017, https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_andelen-af-langtidsledige-i-danmark-er-den-laveste-i-eu_0.pdf

⁹ Andelen af langtidsledige i Danmark er den laveste i EU, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2017, https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_andelen-af-langtidsledige-i-danmark-er-den-laveste-i-eu_0.pdf.

¹⁰ 2017 Report on equality between women and men in the EU, Kommissionen, 2017, s. 9.

¹¹ 2017 Report on equality between women and men in the EU, Kommissionen, 2017, s. 9.

gelsesrate. Det vil ifølge undersøgelsen føre til en stigning på helt op til 10 pct. i BNP pr. indbygger.¹²

Inden for EU er der stor forskel på, hvordan medlemslandene klarer sig i forhold til kønsligestilling. I Danmark er der en beskæftigelsesgrad for kvinder på 74 pct., hvilket er det fjerde højeste niveau, mens andelen blot er på 48 og 52 pct. i henholdsvis Estland og Italien.¹³

Forskellene har mange årsager, og nogle af dem kan med fordel adresseres gennem erfaringsudveksling og benchmarking i forbindelse med lanceringen af en social søjle i EU. Onsdagens udspil ventes i den forbindelse at sætte fokus på emner som eksempelvis barselsorlov, arbejds- og familielivsbalance og adgangen for kvinder til arbejdsmarkedet.

- **Fokus på digitaliseringen sociale udfordringer.** Digitalisering skaber muligheder og udfordringer. Muligheder fordi meget bliver lettere for forbrugere og virksomheder. Udfordringer fordi de værktøjer, der i dag regulerer arbejdsvilkår, som f.eks. hviletidsbestemmelser, pension og arbejdsmiljø ikke nødvendigvis kan overføres på nye tjenester, som Uber og Deliveroo, ligesom der med et hastigt stigende antal freelancere indenfor platformsøkonomien opstår et behov for at se reglerne efter i sømmene.

Det forventes, at Kommissionen med sit sociale udspil vil adressere, hvordan man kan håndtere de nye utraditionelle og atypiske arbejds- og ansættelsesformer. Tager de eksisterende regler højde for digitaliseringen? Hvornår er reguleringer en fordel? Hvor går grænsen? Også i en dansk kontekst bør disse spørgsmål belyses med henblik på større erfaringsudveksling og benchmarking EU-landene i mellem.

Danmark risikerer at blive koblet fra udviklingen

Som ikke eurozone-lande vil det formentlig stå Danmark og Sverige frit for at deltage i EU's nye sociale søjle. At dømme ud fra det officielle danske input til Kommissionens høringsproces¹⁴ ser det ud til, at Danmark vil hælde mod at holde sig uden for. Sverige – hvis tidligere finansminister Allan Larsson er en af arkitekterne bag den nye søjle – ventes på baggrund af statsminister Löfvens store engagement på området omvendt at tilslutte sig. Her vil der altså være tale

¹² Economic benefits of gender equality: briefing paper, European Institute for Gender Equality, 2017, <http://eige.europa.eu/rdc/eige-publications/economic-benefits-gender-equality-briefing-paper>.

¹³ 2017 Report on equality between women and men in the EU, Kommissionen, 2017, s. 10.

¹⁴ Europaudvalget 2016-17, EUU Alm. del, bilag 307. Tilgængeligt her: <http://www.eu.dk/samling/20161/almdel/EUU/bilag/307/index.htm>.

om et område, hvor Danmark i princippet ikke har forbehold, men alligevel kan vælge at stå udenfor.

De seneste års heftige debat om vandrede arbejdstageres ret til sociale ydelser i Danmark har bidraget til at gøre området yderst følsomt. Noget tyder på, at denne debat er så fundamental for mange danskere, at den ligefrem har potentiale til at påvirke danske holdninger til selve princippet om fri bevægelighed i EU. Selv om fri bevægelighed traditionelt er det, flest danskere associerer med EU, og der fortsat er høj opbakning, er danskerne ifølge den seneste Eurobarometer-måling ikke desto mindre at finde blandt de tre EU-lande, hvor opbakningen til princippet er lavest (kun overgået af Østrig og Storbritannien).

Når det kommer til stykket vil der formentlig ikke være tale om synderligt store mærkbare konsekvenser ved at stå uden for EU's sociale søjle, da Kommissionen som nævnt ikke har stor lovgivningskompetence på området. Det kunne derfor umiddelbart forekomme som det oplagte valg for Danmark. Men et sådant valg har en pris. Det rummer en politisk risiko: Endnu et dansk udenforskab kan tegne et billede af Danmark som det land, der efter Brexit formelt set står EU's yderste medlem. Og det kan få utilsigtede konsekvenser i en tid, hvor EU's indre kerne anført af Tyskland og Frankrig gør sig tanker om at formalisere et Europa i flere hastigheder. Der bør i denne sammenhæng fra dansk side også være opmærksomhed på, at i andre dele af EU – og altså selv i Sverige, hvor regeringen har inviteret til EU-topmøde om fair job i november – vil et mere socialt Europa rent faktisk kunne øge den folkelige opbakning til samarbejdet.

Den danske regerings første opgave efter onsdagens udspil må umiddelbart være at sikre, at opfølgningen på Kommissionens refleksionspapir og udspil på socialområdet ikke sender os ind i en gråzone med voksende EU-kompetence på et område, hvor der ikke er traktatmæssig hjemmel. På den anden side kan det heller ikke være i dansk interesse at ende i en blindgyde uden indflydelse på EU-reglerne. Danmark har med sin veludviklede flexicuritymodel og sociale traditioner mulighed for at øve stor indflydelse på de øvrige lande, og på nogle områder kan vi endda fungere som rollemodel. På trods af, eller måske takket været, Danmarks kombination af usædvanlige samarbejdspartnere på socialområdet og tætte nordiske bånd, burde der dog være gode muligheder for at finde fælles fodslag, der værner om den danske model samtidig med, at der inspireres til højere standarder på det sociale velfærdsområde overalt i Europa.